

Uitvoering ENSIA 2022

Handreiking

VNG Realisatie

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
Juli 2022

Inhoud

1.	Leeswijzer	3
2.	Wijzigingen ENSIA 2022	4
2.1.	Zelfevaluatie informatiebeveiliging op basis van de BIO	4
2.2.	DigiD.....	4
2.3.	Suwinet.....	4
2.4.	BRP en Reisdocumenten.....	4
2.5.	Geobasisregistraties (BAG, BGT en BRO)	4
2.6.	WOZ	4
2.7.	Waar staat je gemeente	5
3.	Verantwoording ENSIA	6
3.1.	Interne verantwoording	7
3.2.	Externe verantwoording	7
4.	Kenmerken verantwoording per stelsel.....	9
4.1.	DigiD.....	9
4.2.	Suwinet.....	9
4.3.	BRP en Reisdocumenten.....	10
4.4.	Geobasisregistraties	10
4.5.	WOZ	10
4.6.	Waar staat je gemeente	11

1. Leeswijzer

Dit document ondersteunt de ENSIA-coördinatoren van gemeenten bij de uitvoering van het ENSIA-proces over het verantwoordingsjaar 2022.

Op de website <https://vng.nl/projecten/ensia> vindt u aanvullend ondersteunende documenten voor de uitvoering 2022, zoals een format voor een intranetbericht, een kick-off presentatie en een format voor een plan van aanpak.

Heeft u bij het lezen van dit document vragen? Neem dan contact op via het centrale telefoonnummer 070 250 2400 of stuur een mail aan ensia@vng.nl.

2. Wijzigingen ENSIA 2022

Dit hoofdstuk beschrijft de wijzigingen in de stelsels voor het verantwoordingsjaar 2022 ten opzichte van het vorige verantwoordingsjaar.

2.1. Zelfevaluatie informatiebeveiliging op basis van de BIO

De BIO-vragenlijst is uitgebreid met controls waarvoor geen verplichte overheidsmaatregelen gelden. Hiervoor zijn aanvullende maatregelen opgenomen in de tool, waarvoor moet worden ingevuld welke maatregel de organisatie heeft gedefinieerd.

Het is ook mogelijk om gemeentebreed controls en/of maatregelen 'niet-van-toepassing' te verklaren. Dit kan niet voor de vragen die voor de verantwoording aan het rijk worden gesteld (BKWI, RvIG).

Er zijn ook enkele tekstuele verbeteringen op vragen in de BIO-vragenlijst doorgevoerd.

2.2. DigiD

Er zijn geen wijzigingen in het DigiD-normenkader voor 2022. De DigiD-vragenlijst is eenduidiger gemaakt door een meer heldere vraagstelling en het laten vervallen van irrelevante vragen.

2.3. Suwinet

In de Bijlage 2 Suwinet van de collegeverklaring is bij de tabel met Suwi-taken de Wet gemeentelijke schulphulpverlening (Wgs) opgenomen.

2.4. BRP en Reisdocumenten

Er zijn enkele wijzigingen doorgevoerd in de ondersteunende toelichting en regelgeving.

2.5. Geobasisregistraties (BAG, BGT en BRO)

De vraagstelling van een aantal vragen is herzien en één vraag uit de BGT-vragenlijst is vervallen. Hiermee is het totaal aantal te behalen punten veranderd. In de rapportage worden voortaan de verbetermaatregelen die in de vragenlijst zijn beschreven overgenomen.

2.6. WOZ

Aan de vragenlijst zijn twee vragen toegevoegd en is één vraag vervallen.

2.7. Waar staat je gemeente

De vragenlijst voor Waarstaatjegemeente (WSJG) is voor dit jaar ongewijzigd. De publicatie van deze antwoorden worden in 2023 ook weer op [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) gepubliceerd onder het onderwerp Openbare Orde en Veiligheid.

3. Verantwoording ENSIA

Dit hoofdstuk beschrijft de stappen in het verantwoordingsproces via ENSIA aan het college van B&W en de externe toezichthouders van de stelsels waarover verantwoording wordt afgelegd.

ENSIA is het instrument waarmee intern aan het college van B&W en extern aan de toezichthouders van de verschillende stelsels verantwoording wordt afgelegd. Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op basis van vragenlijsten die door de stelselhouders zijn opgesteld. De vragenlijsten worden door domeindeskundigen in ENSIA beantwoord. Op basis van de antwoorden op de vragenlijsten worden verantwoordingsrapportages opgesteld die door de ENSIA-coördinator aan het college van B&W worden voorgelegd en na goedkeuring aan de externe toezichthouder via ENSIA worden verstuurd.

De belangrijkste mijlpalen zijn 31 december, de laatste dag waarop de vragenlijsten van de zelfevaluaties kunnen worden ingediend. En 30 april, de laatste dag waarop de verantwoordingsdocumenten aan de toezichthouders van het Rijk kunnen worden geüpload.

ENSIA	Verantwoording over informatiebeveiliging aan gemeenteraad		Verantwoording aan toezichthouders
Zelfevaluatie 	<ul style="list-style-type: none"> Informatiebeveiliging binnen gemeente volgens Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Domeinspecifieke vragenlijsten voor diverse stelsels. Zelfevaluatie afronden en vastleggen in ENSIA. 	1 JUL 2022	Vragenlijsten: <ul style="list-style-type: none"> RvIG: Informatiebeveiliging BRP & Reisdocumenten en Suwinet (BIO). BKW: Informatiebeveiliging Suwinet (BIO). Logius: Informatiebeveiliging DigiD. DGBRW: Datakwaliteit en -integriteit BAG, BGT en BRO. Waarderingskamer: Informatiebeveiliging, systeembeheer en architectuur WOZ.
Opstellen 	<ul style="list-style-type: none"> Genereren en opstellen verantwoordingsrapportages. Audit door gecertificeerde IT-auditor over collegeverklaring Suwinet en DigiD. Opstellen rapportage ENSIA t.b.v. de gemeenteraad. 	31 DEC 2022	Producten: <ul style="list-style-type: none"> Collegeverklaring over Suwinet en DigiD. Rapportage BAG, BGT en BRO door college van B&W. Rapportage WOZ door college van B&W. Uittreksels BRP en Reisdocumenten. Rapportage ENSIA voor de gemeenteraad.
Verantwoorden 	<ul style="list-style-type: none"> Vaststellen en ondertekenen verantwoordingsrapportages door College van B&W. Uploaden en aanleveren verantwoordingsrapportages via ENSIA (Uittreksels BRP en Reisdocumenten via Kwaliteitsmonitor). 	30 APR 2023	Resultaten: <ul style="list-style-type: none"> De toezichthouders BKWI, Logius, DGBRW en Waarderingskamer krijgen via ENSIA de verantwoordingsrapportages aangeleverd. RvIG krijgt de Uittreksels BRP en Reisdocumenten via de Kwaliteitsmonitor aangeleverd.
Versturen 	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen paragraaf verantwoording informatiebeveiliging voor de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag. Gemeenteraad neemt kennis van rapportage ENSIA. College van B&W stelt jaarverslag vast. Gemeenteraad keurt jaarverslag goed. Het college van B&W stuurt het gemeentelijk jaarverslag aan de provincie. 	15 JUL 2023	<ul style="list-style-type: none"> De vastgestelde jaarstukken zijn aan de provincie toegestuurd.

3.1. Interne verantwoording

De interne verantwoording over de stelsels verloopt via het college van B&W naar de gemeenteraad. De gemeenteraad houdt toezicht op de uitvoering van het gemeentebestuur. Het is belangrijk om de gemeenteraad te informeren over de status van de stelsels. Zonder de juiste informatie kunnen zij hun toezichthoudende rol niet uitvoeren.

Rapporteren over informatiebeveiliging betekent rapporteren over de volledige breedte van de BIO. Vanuit de resolutie is afgesproken om de raad in elk geval via het jaarverslag te informeren. De meeste gemeenten¹ nemen een tekstpassage over informatiebeveiliging in het jaarverslag op. Om de raad op inhoud te informeren, stelt u een rapportage informatiebeveiliging op basis van de BIO. U biedt deze onder geheimhouding aan. Via de website vngrealisatie.nl/ensia en via de ENSIA-tool (ensia.nl) vindt u hier passende sjablonen en formats voor.

3.2. Externe verantwoording

De informatiebehoefte van de verschillende toezichthouders van het Rijk zijn van een meer gedetailleerd niveau dan het niveau waarop het college de gemeenteraad informeert. De informatie, die nodig is voor deze externe verantwoording, wordt afgeleid uit de zelfevaluaties die u gebruikt voor de interne verantwoording.

Stelsel	Zelfevaluatie	Document	Proces	Uploaden via
DigiD	BIO-vragenlijst	Collegeverklaring en bijlage(n) DigiD	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen concept collegeverklaring• Toetsing door IT-auditor• Verklaring laten vaststellen door College	ENSIA
Suwinet	BIO-vragenlijst	Collegeverklaring en bijlage Suwinet	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen concept collegeverklaring• Toetsing door IT-auditor• Verklaring laten vaststellen door College	ENSIA
BRP	BIO-vragenlijst	Uittreksel BRP	<ul style="list-style-type: none">• Downloaden uittreksel• Ondertekenen door burgemeester en gemeentesecretaris	Kwaliteitsmonitor
Reisdocumenten	BIO-vragenlijst	Uittreksel Reisdocumenten	<ul style="list-style-type: none">• Downloaden uittreksel• Ondertekenen door burgemeester en gemeentesecretaris	Kwaliteitsmonitor
BAG	BAG-vragenlijst	Bestuurlijke verantwoording	<ul style="list-style-type: none">• Downloaden bestuurlijke verantwoording en aanvullen.• Vaststelling door College	ENSIA
BGT	BGT-vragenlijst	Bestuurlijke verantwoording	<ul style="list-style-type: none">• Downloaden bestuurlijke verantwoording en aanvullen.• Vaststelling door College	ENSIA

¹ Bron: Waarstaatjegemeenten.nl

Stelsel	Zelfevaluatie	Document	Proces	Uploaden via
BRO	BRO-vragenlijst	Bestuurlijke verantwoording	<ul style="list-style-type: none"> • Downloaden bestuurlijke verantwoording en aanvullen. • Vaststelling door College 	ENSIA
WOZ	WOZ-vragenlijst	Bestuurlijke verantwoording	<ul style="list-style-type: none"> • Downloaden bestuurlijke verantwoording. • Vaststelling door College 	ENSIA

De documenten die u laat vaststellen, uploadt u voor 1 mei in ENSIA. U hoeft deze documenten niet ter informatie aan de raad aan te bieden. U informeert hen uiteraard wel over de strekking van de informatiebeveiligingsaspecten uit deze rapportages. Dit doet u via de rapportage informatiebeveiliging (zie 3.1 Interne verantwoording).

4. Kenmerken verantwoording per stelsel

In dit hoofdstuk zijn de kenmerken per stelsel uitgewerkt. Per stelsel is een schema opgenomen met hierin links naar documenten die op onderwerpen verdieping bieden.

4.1. DigiD

Kenmerk	Toelichting
Vragenlijst	DigiD-vragenlijst – per aansluiting moet een aparte vragenlijst worden ingevuld
Toezichthouder	Logius namens BZK
Verantwoording	<ul style="list-style-type: none">Via een gecombineerde, getoetste en gewaarmerkte collegeverklaring over DigiD door een IT-auditor (dit kan ook de gecombineerde collegeverklaring DigiD en Suwinet zijn)TPM's van serviceorganisaties; deze dienen bij voorkeur voor 15 oktober ontvangen te zijn.
Documenten	<ul style="list-style-type: none">Geen.
Let op	<ul style="list-style-type: none">Opdracht voor pentestOpdracht voor IT-auditorOpdracht voor verstrekking TPM's aan leveranciers
Upload ENSIA	<ul style="list-style-type: none">1 gewaarmerkte collegeverklaring1 assurancerapportVoor iedere aansluiting een aparte Bijlage 1 DigiDTPM's

4.2. Suwinet

Kenmerk	Toelichting
Vragenlijst	BIO-vragenlijst
Toezichthouder	BKWI namens SZW
Verantwoording	<ul style="list-style-type: none">Via een gecombineerde, getoetste en gewaarmerkte collegeverklaring over Suwinet door een IT-auditor (dit kan ook de gecombineerde collegeverklaring DigiD en Suwinet zijn)TPM's van serviceorganisaties; deze dienen bij voorkeur voor 15 oktober ontvangen te zijn.
Documenten	<ul style="list-style-type: none">Guidance Suwinet 2022Handreiking carve-out SuwinetInterventieprotocol Suwinet 2018
Let op	<ul style="list-style-type: none">De gemeente legt verantwoording af over het gebruik van Suwinet, ook als dit bij een serviceorganisatie is belegd.Opdracht voor IT-auditorOpdracht voor verstrekking TPM's aan serviceorganisaties voor tijdige aanlevering i.v.m. tijdige verwerking in de BIO-vragenlijst (zijn verplichte vragen!).Inventariseer gebruik Suwinet voor niet SUWI-taken<ul style="list-style-type: none">Burgerzaken (bijhouding BRP)Gemeentelijk gerechtsdeurwaarders (vaak belegd bij gemeenschappelijke regeling)Coördinatiepunt RMC-gemeente (voortijdig schoolverlaters)Inventariseer gebruik DKD-Inlezen (naast Suwinet-Inkijk)De toezichthouder ontvangt geen TPM's. De auditor controleert op de ontvangen TPM's tezamen met de normen die in de eigen organisatie zijn getoetst, tezamen het normenkader afdekken.
Upload ENSIA	<ul style="list-style-type: none">1 gewaarmerkte collegeverklaring1 assurancerapportBijlage 2 Suwinet

4.3. BRP en Reisdocumenten

Kenmerk	Toelichting
Vragenlijst	Wet- en regelgeving en zelfevaluatie geïntegreerd in de BIO-zelfevaluatie
Toezichthouder	RvIG namens BZK
Verantwoording	<ul style="list-style-type: none"> Via te downloaden uittreksels (sjablonen) uit ENSIA-tool. De uittreksels dienen ondertekend te worden door burgemeester én gemeentesecretaris (BRP) en door de burgemeester (Reisdocumenten).
Documenten	<ul style="list-style-type: none"> Geen.
Let op	<ul style="list-style-type: none"> Verbinding met de kwaliteitsmonitor bij Burgerzaken (domeinspecifieke vragenlijsten). De uittreksels uit ENSIA zijn voorzien van een stappenplan voor de verantwoording Er is na het inleveren van de vragenlijsten (31 december) een rapport beschikbaar met de uitwerking van de puntentelling.
Upload ENSIA	<ul style="list-style-type: none"> Geen, dit proces verloopt via de Kwaliteitsmonitor.

4.4. Geobasisregistraties

Kenmerk	Toelichting
Vragenlijst	1 vragenlijst per basisregistratie (BAG, BGT, BRO) in ENSIA over (data)kwaliteit van de basisregistraties.
Toezichthouder	DGBRW namens BZK
Verantwoording	<ul style="list-style-type: none"> Via te downloaden verantwoordingsrapportage(s) uit ENSIA-tool.
Documenten	<ul style="list-style-type: none"> Geen.
Let op	<ul style="list-style-type: none"> Er hoeft geen handtekening op de verantwoordingsrapportages, een vaststellingsdatum door het college volstaat. De BRO wordt in tranches geïmplementeerd. Wanneer een gemeente niet over deze gegevens beschikt en deze worden ook niet in opdracht ingewonnen, dan hoeft hierover geen verantwoording over te worden afgelegd. U vult de eerste twee inventariserende vragen in binnen de tooling. De vragenlijst zal in dat geval niet verschijnen. Zie ook de toelichting in de tool.
Upload ENSIA	<ul style="list-style-type: none"> Een gecombineerde, aangevulde en door het college vastgestelde bestuurlijke rapportage.

4.5. WOZ

Kenmerk	Toelichting
Vragenlijst	1 vragenlijst.
Toezichthouder	Waarderingskamer; opdrachtgever is het Ministerie van Financiën
Verantwoording	<ul style="list-style-type: none"> Via te downloaden verantwoordingsrapportage uit ENSIA-tool
Documenten	<ul style="list-style-type: none"> Handreiking WOZ verantwoord worden via ENSIA.
Let op	<ul style="list-style-type: none"> Er hoeft geen handtekening op de verantwoordingsrapportage, een vaststellingsdatum door het college volstaat.
Upload ENSIA	<ul style="list-style-type: none"> Een door het college vastgestelde bestuurlijke rapportage.

4.6. Waar staat je gemeente

Kenmerk	Toelichting
Vragenlijst	1 vragenlijst.
Toezichthouder	Geen. Deze vragenlijst is voortgekomen uit de resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG (november 2013)
Verantwoording	<ul style="list-style-type: none">• Geen.
Documenten	<ul style="list-style-type: none">• Geen.
Let op	<ul style="list-style-type: none">• Deelname is op vrijwillige basis.• Bij deelname worden de gegevens gepubliceerd.
Upload ENSIA	<ul style="list-style-type: none">• Niet van toepassing, de uitkomsten worden openbaar gepubliceerd via www.waarstaatjegemeente.nl bij het onderdeel 'Openbare orde en Veiligheid'.